

mini, des dels Alps fins al Nordoest i els Pirineus centrals: *repapiar* «radoter» en el NE. dels Hautes-Alpes (Chabrand, *Queyràs et Alpes-Cottiennes*), llgd. or. i costa de l'Erau «*repapià*: radoter» (Sauvages, Mâzuc), Oest de l'Erau «*repapià*: radoter; *repapiàyre*: qui radote» (Pastre, *Le P. de Clermont*), Roergue *repâpià* id. (Vayssier), igual en el Carcí i el Baix Llemosí (intr. *repâpià*, Lescale, Béronic-Vialle); i, tirant al Sud, «*repapià*: rêver, radoter» a Tolosa (Visner, i ja Doujat, S. xvii), no en tinc notícia a l'Alta Garona ni Aran, però sí de nou a la Baixa Bigorra: *repapià*, en un conte en parlar de Trie-sur-Baise p. p. *Bouts d. Mount* xxix, 66; en fi veg. *radoter* en el supl. de l'ALF, on el mot reapareix en bastants llocs, notat *repapià*

En altres zones, mateixa formació verbal però amb vocal *e*: «*repepià*: radoter, rabâcher» és la forma provençal, que el *TdF* pren per base, «*repepià*: rabâcher» a la vall alpina de Barceloneta (Arnaud-Morin), *repepià* o *arrep*- en parlars de Bearn o Gascunya (Palay), i Lespy-R. admet alhora *repipià*, *repapià*, *rapap*- com a bearnesos.

Més importants, cronològicament i en sentit etimològic, són les formes occitanes sense *re*. *Papiejar* és un hapax en la llengua medieval, però documentat en una obra tan segura i antiga, de mj. S. xiii, com és *Fiamenca*; i si bé va causar dificultats als veterans intèrprets del gran roman nord-llenguadocià, s'hi ha anat fent la llum en els provençalistes moderns. On el context mostra un vell que fa senilitats, embadalit per una dona, i ja deu significar 'repapiejar' o almenys 'deixar-se entabanar', car la donzella còmplice de l'enamorada adúltera es treu de davant el vell marit gelós, que ha fet cap a la porta de la pretesa malalta: «—Séiner, mais tenés vostra via / --- /: ja tan petit no dormirà? / e aprop [l'després] ne menjarà miels... / —Tu às ver diç — so dis li viels; / cui Alís fai *papiejar*: / tan, que de l'uis lo fes tornar, / e puis s'en torna en son lucc», v. 6159.¹ D'altra banda hi ha *pipatge* en un trobador de c. 1200-1250, on el sentit de 'repapicig' aplicat a un vell de cabells grisos («*ferran*») és clar: «pero vós etz vengutz en *pipatge*, / frèvols e fatz, ab lo cap tot ferran, / d'on la molhers se vay tot jorn claman» (PSW vi, 328).

És el modern *pepiage* 'radotage', *pepiage*, «imbécillité, radotage» (*TdF*), subst. que es troba també molt estès, de ponent a llevant, de la Terra d'Oc: Tolosa *pepiatge* «rêverie» Doujat; llgd. *pepiatge* «affoiblissement de l'esprit» (Sauvages); bearn. *pipiadje*, *pep*- «radotage, imbécillité»: «hène acroupide d'adje, / n'ère pas, coum credèn, en *pipiadje*» Fondeville (Pau, 1767); «ere en *pipiadje*, fore de toute rason getat», en un vell doc. dels arxius de Pau; *pepiatge* metafòricament aplicat al desori que causa en el bosc un aiguat desfet, en un poeta d'Orthis: cites de Lespy-R.

És l'abstracte derivat de l'adj. *pâpi* o *pèpi*: «*pâpi*, -io: fou, extravagant, radoteur» en el Roergue (Vayssier); *repapi* «radoteur» ja recollit per Doujat a Tolosa. Però *pèpi* té molta més extensió: llgd. or. *pepi* «sot, égaré» (Sauvages) Erau *pèpio* «bégueule, bigote» (Mâzuc), Castres *pèpi* = *ngaut*, *tòni*, *pèpio*

«pecque: femme, fille sottte et ennuyeuse» (Couzinié), Tarn *pepi* (Gary); a Tolosa *pèpi* «sot, égaré» ja fou recollit a princ. S. xvii per Doujat, i Visner ho descabdella i exemplifica: «*pèpi*: vieux; le nostre *pepi*: notre grand-père; ço *qu'an fait les pepis*: ce qu'ont fait les anciens»; a l'Alt Lavedà «*pepi*, -ie: imbécille, *pepeteyà*: faire l'imbécille; *empepeyà*: rendre imbécille» (Cordier, p. 14); bearn. *pèpi* «qui parle et agit sotttement» (Lespy-R.); *empipià* i *empipiàjat* = *empeguet*, a les Landes (Palay II, 657), *pepiè* a l'article *peguè* de Palay; en fi veg. encara *pepit* 'fou' 598, idiot, *pepyo* 'fou' 598, a l'ALF; en gascó bigordà 'mà balba, dits balbs, greps' es diuen *mà pèpyo*, *dets pèpis* (entorn de Tarbe, «gourds», ALGc iv, 1246).

És clar que tot això pertany a una vella arrel de creació expressiva, en bona part provinent del parlar imitatiu del dels infants i gent simple o acriaturada. En grec *πάππος*, mot infantil, va acabar per convertir-se en l'expressió clàssica per designar l'avi: així anomenava ja Cirus el seu avi Cambises al començament de la *Cyropaedia*. Els romans l'admeteren dels grecs, en la llengua familiar, però donant-li el sentit generalitzat de «vieillard», en què ja Varró usa PAPPUS, si bé Ausoni li dona també el de «grand-père». Cf. supra el mateix significat, a Tolosa.

Com és tan corrent en tals arrels expressives, aquesta ha abraçat així mateix altres idees vagament semblants, dins el concepte general d'infantilisme, parlar imperfecte, naturalesa inarticulada: P. Bertrana usa *repapeig* 'soroll confús', *repipiejar* o *pipiejar* 'cantar (la merla)' en *Herous* (*AlcM*), al. *piepen*, *piepsen*, 'emetre el colomí la seva veu'; fr. ant. *pipies*, *pipiement*, *pepiement* «gazouillement» (God.), prov. *pipignà* 'queixar-se' (*TdF*), i altres cf. Sperber, *BhZRPb*. xxvii, 153n. *Repipi* és nom d'un riuet poc abundós, però fressejant, a Montoriol dels Aspres (1959). També s'artiba a la noció de cosa menuda, insignificant, com en el toscà *pippo*, *pippolo* (i mots conxexos en Ang. Prati, s. v.).

La variant en *a* s'ha usat d'una banda per a la idea de 'balbuçar, barbotejar', parlar propi de gent de poques facultats: *papier* està molt documentat en francès, des del període més antic, amb aquest sentit (Godefroy); i d'altra banda ha tingut gran extensió, dins la Romània, per designar dues coses encaminades a impressionar les criatures i els animals camperstres: cat. *papurrot* 'espantaocells, babarota' general a Cardós i Vall Ferrera (*BDC* xxiii, 301), acompanyats d'una àmplia cohort romànica: roms. *paparuda* 'fantasma, papu' (Sainéan, *ZRPb*. xxxi, 279), prov. *papalaudo*, *paparraugue* 'papu', Abruzzi *pappò*, *papozze*, *paparozze*, id., calabrès *paparutu* 'espantaocells'.

DERIV.: *Repapieig* (supra). *Repapiejadura* (DAG). *Repapiesia* 'repapieig' (Ruyra, *AlcM*), que ens acosta als adj. oc. *repapi*, *repepi*

¹ Veg. PSW vi, 52; les primeres temptatives de PMeyer, Stichel (*Beitr. z Lex. d Altprov. Verbums*, s v.) i Chabaneau no ho entengueren gaire; Levy ja entrevéu l'explicació, i veg. encara l'ed. Lavaud-Nelly.